

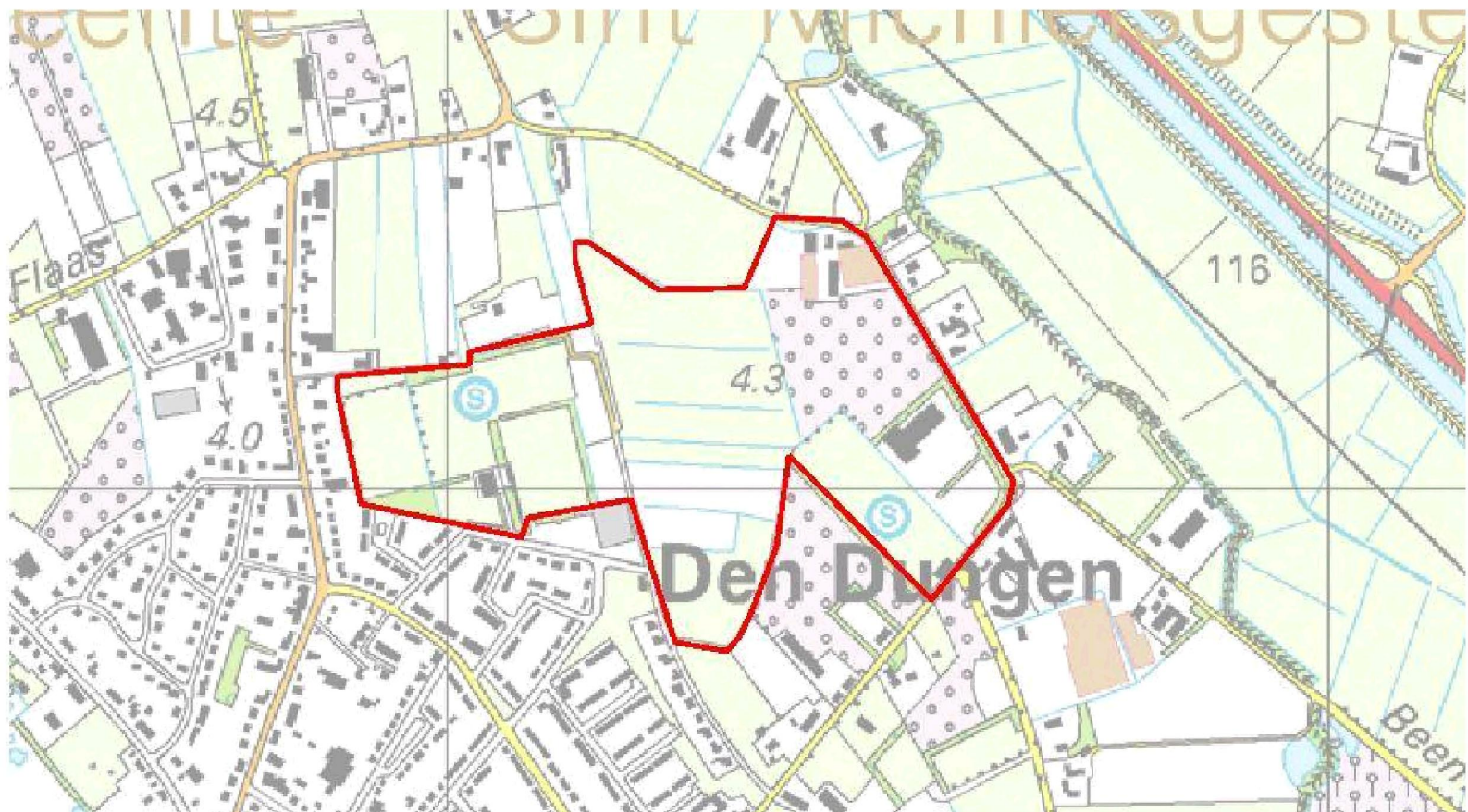

Regelink
Ecologie & Landschap

Vleermuisonderzoek

Jacobskamp, Den Dungen

In het kader van de Flora- en faunawet

Colofon

Tekst, foto's en samenstelling	██████████
In opdracht van	Buro Maerlant
Naam opdrachtgever	██████████
Rapportnummer	RA10140-02
Status rapport	Definitief
Datum oplevering rapport	2 november 2010
Aantal pagina's	28
Collegiale toets	██████████ t
Wijze van citeren	██████████, 2010. Vleermuisonderzoek Jacobskamp, Den Dungen. In het kader van de Flora- en faunawet. Rapport RA10140- 02, ██████████ & Landschap, Mheer.

Regelink
Ecologie & Landschap

██████████ & Landschap

Papenweg 5
6261 NE Mheer

██████████
██████████
www.regelink.net

Lid Netwerk Groene Bureaus en Samenwerkingsverband Ecologie

Inhoudsopgave

1 Inleiding.....	7
1.1 Aanleiding.....	7
1.2 Doel.....	7
2 Werkwijze en inspanning.....	9
2.1 Vleermuizen.....	9
2.2 Volledigheid inventarisatie.....	10
3 Omschrijving plangebied.....	11
4 Resultaten.....	13
4.1 Per soort.....	13
4.2 Per functie.....	13
5 Ingreep.....	15
6 Effecten en toetsing aan de Flora- en faunawet.....	17
6.1 Effecten.....	17
6.2 Toetsing aan de Flora- en faunawet.....	17
7 Conclusies en aanbevelingen.....	19
8 Literatuur.....	21
Bijlage 1 Onderzoekresultaten.....	23
Bijlage 2 Flora- en faunawet.....	26
8.1 Verbodsbepalingen.....	26
8.2 Algemene maatregel van Bestuur (AmvB).....	26
8.3 Gedragscodes.....	28

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De initiatiefnemer is voornemens om in plangebied Jacobskamp, Den Dungen, de volgende ingreep te verrichten: het bouwrijp maken van het plangebied en de realisatie van een nieuwbouwwijk.

Volgens nationale en internationale regelgeving is het verplicht vóór de ingreep onderzoek te doen naar het eventuele voorkomen van beschermde flora en fauna. Om dergelijk soortgericht veldonderzoek goed te kunnen plannen en uitvoeren is het noodzakelijk te weten welke flora en fauna (potentieel) voorkomen binnen de invloedssfeer van de ingreep.

Uit een ecologische potentie-inschatting van Buro Maerlant blijkt dat in het plangebied mogelijk beschermde soorten vleermuizen voorkomen. Derhalve heeft & Landschap in opdracht van Buro Maerlant nader onderzoek naar vleermuizen uitgevoerd.

1.2 Doel

Met behulp van dit onderzoek worden de volgende vragen beantwoord:

- Welke soorten vleermuizen en functies komen voor binnen het plangebied?
- Wordt bij uitvoer van de ingreep (mogelijk) de Flora- en faunawet overtreden?

2 Werkwijze en inspanning

Op 15 juni, 16 juli, 27 augustus, 30 augustus en 16 september 2010 is het plangebied Jacobskamp, Den Dungen, geïnventariseerd op vleermuizen. Hierbij is gebruik gemaakt van een aantal methoden welke hieronder worden besproken.

Tijdens bijna alle bezoeken waren de weersomstandigheden ideaal voor het inventariseren van de betreffende soortgroep (Tabel 1). De ronde op 27 augustus werd afgebroken vanwege zware regenbuien. Vleermuizen blijven dan in hun verblijfplaats.

Tabel 1. Datum, temperatuur, bewolking, neerslag en windkracht op de dagen waarop de inventarisatie uitgevoerd is.

Datum	Tijdstip	Type onderzoek	Naam medewerker	Weersomstandigheden
15-06-2010	avond	foerageergebied verblijfplaatsen vliegroutes	██████████	14 °C \ 4 Bft \ droog \ geheel bewolkt
16-07-2010	ochtend	foerageergebied verblijfplaatsen vliegroutes	██████████	11 °C \ 1Bft \ droog \ helder
27-08-2010	avond	paarverblijf- plaatsen	██████████	zware regenbuien
30-08-2010	avond	paarverblijf- plaatsen	██████████	13 °C \ 2 Bft \ droog \ helder
16-09-2010	ochtend	paarverblijf- plaatsen	██████████	9 °C \ 0 Bft \ droog \ helder

2.1 Vleermuizen

Tijdens de veldbezoeken is op basis van geluid en visueel geïnventariseerd. Met behulp van een heterodyne batdetector met opname- en vertragingfunctie (type: Petterson D240x) is de echolocatie die vleermuizen uitzenden voor ons hoorbaar gemaakt.

Wanneer de soort op basis van frequentie, klank en ritme niet met 100% zekerheid kon worden bepaald, is een opname gemaakt op externe opname apparatuur (type: Roland Edirol R09H). Door middel van het computerprogramma Batsound is van deze opname een nadere analyse gemaakt. Hierbij zijn de criteria zoals door ██████████ beschreven toegepast¹

Door de dieren ook zoveel mogelijk visueel waar te nemen is de determinatie geverifieerd en is het gedrag (en daarmee vaak de functie van het gebied) vastgesteld.

Gedurende het voorjaar (de periode tussen mei en augustus) zijn de bezoeken direct vanaf zonsondergang tot twee uur na zonsondergang of vanaf twee uur voor zonsopkomst tot zonsopkomst uitgevoerd. Gedurende de nazomer (de periode

1 www.batecho.eu

augustus tot oktober) zijn de bezoeken tussen één uur na zonsondergang en één uur voor zonsopkomst uitgevoerd. In deze perioden is minimaal twee uur geïventariseerd.

2.2 Volledigheid inventarisatie

Het vleermuisonderzoek is volgens het vleermuisprotocol van de Gegevensautoriteit Natuur uitgevoerd.

De inventarisatie is een steekproef. Het is dan ook mogelijk dat soorten en functies niet waargenomen zijn, terwijl deze (op een ander tijdstip) wel aanwezig zijn. Dit is acceptabel omdat de Flora- en faunawet een initiatiefnemer vraagt om alles te doen wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

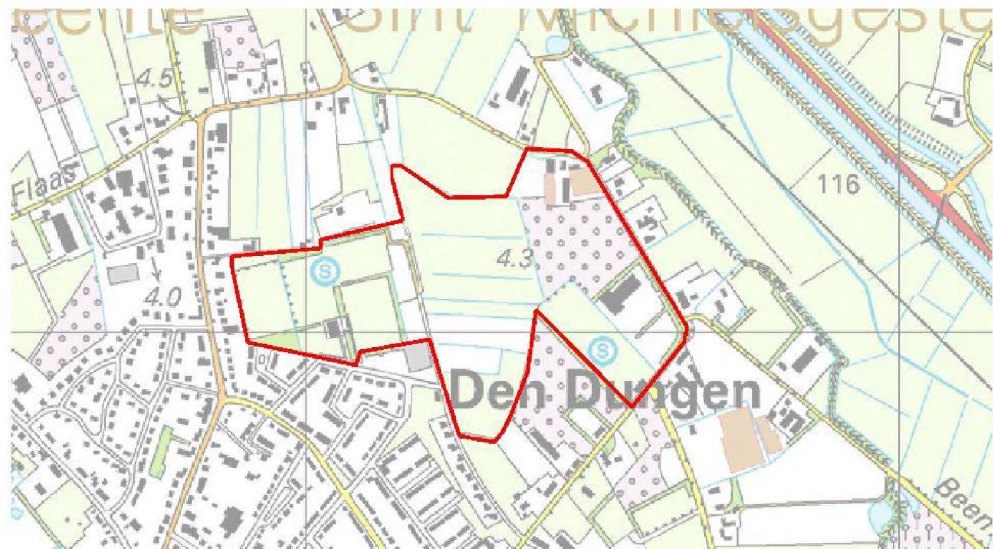
Met de gekozen methode en inspanning is voldoende invulling gegeven aan artikel 2 (Zorgplicht) van de Flora- en faunawet. Wat betreft het onderhavige onderzoek heeft de initiatiefnemer dan ook gedaan wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

3 Omschrijving plangebied

Het plangebied is gelegen in Jacobskamp, Den Dungen, in de provincie Noord Brabant. In Figuur 1 is de begrenzing van het plangebied weergegeven. Het plangebied wordt aan de zuidzijde begrensd door de Jacobskamp en een deel van het Tennispad, aan de westzijde door de achtertuinen van de woningen aan de Litsestraat, aan de noordzijde door de tennisvelden van de tennisclub. De grens aan de oostzijde loopt op de perceelsslotsen van de weilanden langs het Tennispad. Het clubgebouw wordt aan de buitenzijde goed verlicht, ook de sportvelden worden verlicht. Het clubgebouw is niet aantrekkelijk voor vleermuizen als verblijfplaats.

Binnen het plangebied zijn de volgende habitats aanwezig:

- droog agrarisch grasland
- een gebouw met dakpannen, houten betimmering en spouwmuur
- smalle ondiepe sloten (<2 meter breed, < 1 meter diep)
- houtwallen met dikke bomen met holtes (diameter borsthoogte > 25 cm)
- sportvelden

Afbeelding 1: begrenzing plangebied (rode lijn)

4 Resultaten

Tijdens het onderzoek is een soort vleermuis waargenomen, de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*). In Bijlage 1 is een kaart met de onderzoekresultaten opgenomen.

4.1 Per soort

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is foeragerend en roepend waargenomen. Tijdens de rondes in juni en juli zijn alleen foeragerende dieren waargenomen. De dieren maakten gebruikten de aanwezige houtwallen en woonwijken rondom het plangebied om te foerageren. Het open gebied ten oosten van het Tennispad wordt niet gebruikt. Het aantal dieren dat daadwerkelijk gebruik maakt van het plangebied is klein en betreft slechts enkele dieren. Het foerageergebied is daarom niet essentieel voor de gewone dwergvleermuis.

Gedurende de rondes in de periode augustus – september zijn wel een redelijk aantal roepende gewone dwergvleermuizen waargenomen, maar deze waarnemingen vielen allemaal net buiten het plangebied. Vermoedelijk zijn er paarverblijfplaatsen aanwezig in een van de oude boerderijen aan de Paterstraat en in enkele woonhuizen in de woonwijk ten zuiden van het plangebied.

In het plangebied zelf zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen en vliegroutes van gewone dwergvleermuis aanwezig.

4.2 Per functie

Foerageergebied

Het plangebied is foerageergebied voor de gewone dwergvleermuis. Het wordt echter maar door enkele dieren gebruikt. Het is daarom geen essentieel foerageergebied.

Vaste rust- en verblijfplaatsen

De gewone dwergvleermuis heeft paarverblijfplaatsen buiten het plangebied. In het plangebied zelf zijn geen vaste rust en verblijfplaatsen aangetroffen. Ook is geen gedrag dat op verblijfplaatsen zou kunnen duiden vastgesteld. De sterke verlichting van de sportvelden en het clubgebouw maakt het plangebied bovendien vrijwel ongeschikt voor vleermuizen.

Vliegroutes

Er zijn geen vliegroutes vastgesteld in het plangebied. De houtwallen zijn geen verbindende elementen. Ze zijn dan ook alleen in gebruik als foerageergebied wanneer de verlichting van de sportvelden uitgeschakeld is.

5 Ingreep

Het gehele plangebied wordt bouwrijp gemaakt. Dit houdt in dat alle aanwezige elementen in het plangebied worden verwijderd. Na het bouwrijp maken zal in fases een nieuwbouwwijk gerealiseerd worden.

6 Effecten en toetsing aan de Flora- en faunawet

6.1 Effecten

Het verwijderen van alle houtwallen in het plangebied heeft weinig tot geen effect op de aanwezige foeragerende gewone dwergvleermuizen. Het plangebied betreft geen essentieel foerageergebied.

Naar verwachting zal de nieuwbouwwijk bijdragen aan een vergroting van het foerageergebied. In het nieuwbouwplan is voorzien in openbaar groen bestaande uit grasveldjes met bomen. Dergelijke elementen zijn geschikt als foerageergebieden voor gewone dwergvleermuizen.

6.2 Toetsing aan de Flora- en faunawet

De voorgenomen ingreep heeft geen negatieve effecten op de gewone dwergvleermuis. De flora en faunawet wet wordt derhalve niet overtreden.

7 Conclusies en aanbevelingen

Conclusies:

- in het plangebied foerageren enkele gewone dwergvleermuizen;
- het plangebied is geen essentieel foerageergebied;
- er zijn geen vliegroutes of vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig in het plangebied. Het gebied is bovendien door de sterke verlichting ongeschikt voor deze functies;
- er is geen schade aan de lokale populatie van de gewone dwergvleermuis te verwachten;
- voor het uitvoeren van de geplande ingreep is geen ontheffing of verklaring van geen bezwaar in het kader van de Flora- en faunawet nodig.

8 Literatuur

■■■■■ (et al.). 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. K.N.N.V. Uitgeverij, Utrecht.

■■■■■, ■■■■■. 2006. Handreiking Flora- en faunawet. Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Dienst Landelijk Gebied, Utrecht.

Ministerie van LNV., 2005 (herzien 2009). Buiten aan het Werk. Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren! Brochure. [http://www.minlnv.nl/portal/page?_pageid=116,1640321&_dad=portal&_schema=PORTAL&p_file_id=14765 (23-12-2010)].

■■■■■ & ■■■■■, 2006. Songflight behaviour and mating system of the pipistrelle bat (*pipistrellus pipistrellus*) in an urban habitat. In: *Acta Chiropterologica*, 8(2): 391-401, 2006.

Bijlage 1 Onderzoeksresultaten

Legenda

gewone dwergvleermuis

• foeragerend

• roepend

▭ plangebied

Regelink

Ecologie
& Landschap

Bijlage 2 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet is de soortgerichte implementatie van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn en bundelt de bepalingen die voorheen in verschillende wetten waren opgenomen: Vogelwet 1936, Jachtwet, Natuurbeschermingswet (hoofdstuk V: soortenbescherming), Nuttige Dierenwet 1914 en Wet Bedreigde uitheemse dieren en plantensoorten. De Flora- en faunawet beschermt in beginsel soorten.

Activiteiten waarbij schade wordt gedaan aan beschermde dieren of planten zijn verboden, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het "nee, tenzij"-principe). Het is dan ook altijd zaak om, waar mogelijk, activiteiten uit te voeren zonder schade aan beschermde dieren en planten aan te brengen.

De wet erkent de intrinsieke waarde van in het wild levende dieren. In de wet is dan ook een zorgplicht opgenomen: iedereen moet 'voldoende zorg' in acht nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten (niet alleen de beschermde) en hun leefomgeving.

8.1 Verbodsbepalingen

De Flora- en faunawet kent, naast de zorgplicht, een aantal verbodsbepaling welke relevant zijn voor de onderhavige toetsing:

Artikel 8

Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11

Het is verboden nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12

Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

8.2 Algemene maatregel van Bestuur (AmvB)

Op 23 februari 2005 is de "AmvB art. 75" van de Flora- en faunawet in werking getreden. In dit besluit is een vrijstelling voor specifieke activiteiten en soorten geregeld. Tevens introduceert de AmvB de gedragscode.

De AmvB verdeelt alle beschermde soorten (met uitzondering van vogels) in drie groepen. De algemeen voorkomende beschermde soorten staan in Tabel 1, de overige beschermde soorten in Tabel 2, en de strikt beschermde soorten in Tabel 3. Voor vogelsoorten geldt een andere regeling.

Tabel 1

Voor soorten die zijn opgenomen in Tabel 1 geldt een algehele vrijstelling wanneer de werkzaamheden vallen onder:

- bestendig beheer en onderhoud, ook in landbouw en bosbouw;
- bestendig gebruik;
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Wanneer de werkzaamheden niet onder een van deze categorieën vallen en er is een (te verwachten) negatief effect op de soorten uit Tabel 1, dan dient een ontheffing aangevraagd te worden. Deze aanvraag wordt door bevoegd gezag onderworpen aan een lichte toets. Toetsingscriteria daarbij zijn of de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in het geding is, en of de activiteit een redelijk doel dient.

Tabel 2

De soorten zoals opgenomen in Tabel 2 zijn strenger beschermd. Hierbij geldt een vrijstelling mits gewerkt wordt volgens een door de minister goedgekeurde gedragscode. Vallen de werkzaamheden niet onder de bij Tabel 1 genoemde categorieën of wordt niet gewerkt volgens een gedragscode, dan moet een ontheffing aangevraagd worden. Deze aanvraag wordt, net als voor de soorten van Tabel 1 geldt, onderworpen aan een lichte toets.

Tabel 3

De soorten uit Tabel 3 zijn de zwaarst beschermde soorten. Ook wanneer werkzaamheden vallen onder een van de bij Tabel 1 genoemde categorieën, geldt niet zonder meer een vrijstelling. Alleen bij bestendig beheer en onderhoud is een vrijstelling mogelijk wanneer gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Werkzaamheden die in een van de andere categorieën vallen en welke negatieve effecten op beschermde soorten (kunnen) hebben, zijn ontheffingsplichting. Voor het verstrekken van een ontheffing wordt deze onderworpen aan een zware toets wanneer:

- er geen andere bevredigende oplossing is voor de geplande activiteit;
- de geplande activiteit geen afbreuk doet aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;
- er sprake is van een in of bij de wet genoemd belang;

Bij soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn moet tevens sprake zijn van een van de volgende door de Habitatrichtlijn erkend belangen:

- dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- bescherming van flora en fauna;

- openbare veiligheid.

Vogels

Met ingang van 26 augustus 2009 heeft het Ministerie van LNV een nieuw beleid ten aanzien van broedvogels ingezet. Verblijfplaatsen van broedvogels zijn door de Flora- en faunawet beschermd. De Flora- en faunawet kent hierbij geen standaardperiode voor het broedseizoen, het gaat hier om individuele broedgevallen.

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest. Deze eenmalig te gebruiken nesten vallen onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet in de periode dat deze daadwerkelijk gebruikt worden.

Van een beperkt aantal vogels is de nestlocatie het gehele jaar beschermd door de Flora- en faunawet (bijlage 2). Het betreft dan vogels die:

- het gehele jaar door gebruik maken van hun nestlocatie als vaste rust- en/of verblijfplaatsen;
- erg honkvast en al dan niet koloniebroeders zijn. Deze soorten keren ieder jaar naar dezelfde locaties terug. De voorwaarden waaraan de nestlocaties moeten voldoen zijn erg specifiek en vaak slechts in beperkte mate in het landschap beschikbaar;
- jaar in jaar uit van hetzelfde nest gebruik maken en zelf niet of nauwelijks in staat zijn om een eigen nest te bouwen.

Indien een jaarrond beschermd nest is aangetroffen dient altijd een omgevingscheck uitgevoerd te worden. Een deskundige dient dan te onderzoeken of er voor de soort in de omgeving voldoende plekken en materiaal aanwezig zijn om zelf een vervangende locatie te vinden en een vervangend nest te maken. Indien dit niet mogelijk is, dient een vervangende nestlocatie aangeboden te worden. Wanneer dit ook niet mogelijk blijkt, dient een ontheffing aangevraagd te worden.

Ontheffing kan alleen verkregen worden op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Wettelijke belangen zijn:

- bescherming van flora en fauna;
- veiligheid van het luchtverkeer;
- volksgezondheid of openbare veiligheid.

8.3 Gedragscodes

Werken volgens een gedragscode kan (soms) een vrijstelling voor soorten op Tabel 2 en Tabel 3 geven. Hiervoor dient gewerkt te worden volgens een door de minister vastgestelde gedragscode. Bij onderhavige activiteit is de gedragscode van Bouwend Nederland² het meest toepasselijk.

Voor meer informatie over de toepassing van de Flora- en faunawet in relatie tot gedragscodes: zie de brochure van het ministerie van LNV: Buiten aan werk³.

²http://www.minlnv.nl/cdlpub/servlet/CDLServlet?p_file_id=36944 [datum: 23-12-2010]
³http://www.minlnv.nl/cdlpub/servlet/CDLServlet?p_file_id=14765 [datum: 23-12-2010]